अनुसूची- २

(दफा ४तथा अनसूची-१ को भाग-१ सँग सम्बन्धित)

बढैयाताल गाउँपालिका

बढैयाताल गाँउपालिकाको राजपत्र

खण्डः क संख्याः १ राजपत्रमा प्रकाशित मितिः २०७९/१०/११

भाग-१

बढैयाताल गाउँपालिका

२०७९ सालको ऐन नं.१

बढैयाताल गाउपालिकाको स्थानीय शिक्षा ऐन, २०७९

गाउकार्यापालिकाबाट स्वीकृत मिति : २०७९/९/१९

गाउसभाबाट पारित मिति : मिति २०७९/९/२६

प्रस्तावना

प्रत्येक नागरिकमा सहिष्णुता, सदाचार,नैतिकता र मानवीय मूल्यको प्रवर्धन गरी संघीय लोकतान्त्रिक गणतन्त्रको संस्थागत विकास, मुलुकको समृद्धी र जनहितका लागि ज्ञान,सीप,श्रम, स्थानीय, राष्ट्रिय र विश्वव्यापी आवश्यकतामा आधारित प्रतिस्पर्धी जनशक्ति तयार गर्न यस गाउपालिकाक्षेत्रभित्र स्थापना हुने तथा यो ऐन प्रारम्भ हुनुपूर्व स्थापना भई सञ्चालन भईरहेका विद्यालय तथा शैक्षिक निकायहरुको व्यवस्थापनमा सुधार गरी गुणस्तरीय शिक्षा तथा सीपको अवसर बृद्धि गर्न वाञ्छनीय भएकाले नेपालको संविधानको धारा २२१, अनुसूची ८ को सूची नम्बर ८ तथा स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन २०७४ को दफा ११(ज) बमोजिम बढैयाताल गाउपालिकाको गाउँसभाले यो ऐन पारित गरेको छ ।

परिच्छेद— १
प्रारम्भिक

१.संक्षिप्त नाम र प्रारम्भ

(१) यस ऐनको नाम ''बढैयाताल गाउँपालिकाको स्थानीय शिक्षा ऐन, २०७९ " रहेको छ ।

(२) यो ऐन बढैयाताल गाउपालिका भर लागु हुनेछ ।

(३) यो ऐन स्थानीय राजपत्रमा प्रकाशित भए पश्चात् लागु हुनेछ ।

२. परिभाषाः विषय वा प्रसङ्गले अर्को अर्थ नलागेमा यस ऐनमा

(क) प्रारम्भिक बालशिक्षा÷ भन्नाले चार वर्षमुनिका बालबालिकालाई दिइने एक वर्षको प्रारम्भिक बाल शिक्षा सम्झनु पर्छ ।

(ख) आधारभूत शिक्षा÷ भन्नाले प्रारम्भिक बाल शिक्षादेखि कक्षा आठसम्म दिइने शिक्षा सम्झनुपर्छ ।

(ग) माध्यमिक शिक्षा÷ भन्नाले कक्षा नौ देखि कक्षा बाह्रसम्म दिइने शिक्षा सम्झनुपर्छ ।

(घ) विशेष शिक्षा÷ भन्नाले दृष्टिबिहीन, बहिरा, अटिज्म, बौद्धिक अपाङ्गता, सुस्तश्रवण वा शारीरिक अपाङ्गता भएका बालबालिकालाई दिइने विशेष किसिमको शिक्षा सम्झनुपर्छ ।

(ङ.) सामुदायिक विद्यालय÷ भन्नाले नेपाल सरकारबाट नियमित रूपमा अनुदानपाउने गरी समुदायको पहलमा स्थापना भई अनुमति वा स्वीकृति प्राप्त विद्यालय सम्झनुपर्छ ।

(च) संस्थागत विद्यालय÷ भन्नाले नेपाल सरकारबाट नियमित रूपमा अनुदान नपाउने गरी निजी पहलमा स्थापना भई अनुमति वा स्वीकृति प्राप्त विद्यालय सम्झनुपर्छ ।

(छ) विद्यालय शिक्षा÷ भन्नाले प्रारम्भिक बालविकास शिक्षा, आधारभूत र माध्यमिक दुवै शिक्षा सम्झनुपर्छ ।

(ज)'प्राविधिक तथा व्यावसायिक शिक्षा÷ भन्नाले प्राविधिक ज्ञान, सीप तथा विषयवस्तुमा आधारित प्रविधि र व्यवसाय उन्मुख शिक्षा प्रदान गर्न नौ कक्षादेखि बाह्र कक्षासम्म अध्यापन गराइने शिक्षालाई सम्झनुपर्छ ।

(झ) अध्यक्ष भन्नाले-गाउँपालिका अध्यक्ष सम्झनु पर्दछ ।

(ञ) उपाध्यक्ष भन्नाले-गाउँपालिकाको उपाध्यक्ष सम्झनु पर्दछ ।

(ट) प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत भन्नाले स्थानीय सरकार संचालन ऐन २०७४ बमोजिम तोकिएको प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत सम्झनु पर्दछ ।

(ठ)'शिक्षा शाखा प्रमुख भन्नाले- शिक्षा, युवा तथा खेलकुद शाखामा कार्यरत अधिकृत स्तरको कर्मचारी सम्झनुपर्छ ।

(ड)'अभिभावक÷ भन्नाले विद्यालयमा अध्ययनरत विद्यार्थीको अभिभावक भनी अभिलेखमा जनिएको व्यक्ति सम्झनुपर्छ, सो शब्दले विद्यार्थीका वुवा, आमा,वाजे, बज्यै तथा अभिभावक नभएका वा विद्यार्थीको हकमा संरक्षकत्व प्रदान गर्ने व्यक्तिलाई समेत जनाउछ ।

(ढ)'शिक्षक÷ भन्नाले विद्यालयमा शिक्षण सिकाइ गर्न नियुक्त अध्यापक सम्झनुपर्छ।

(ण)'प्रधानाध्यापक÷ भन्नाले विद्यालयको शैक्षिक, प्रशासनिक, आर्थिक र व्यवस्थापकीय जिम्मेवारी तोकिएको अध्यापकलाई जनाउछ ।

(त)'कर्मचारी÷ भन्नाले विद्यालयमा कार्यरत शिक्षक बाहेकका अन्य जनशक्तिलाई सम्झनुपर्छ ।

(थ)'अनुमति÷ भन्नाले गाउपालिकाले कुनै तोकिएको ठाउ वा क्षेत्रमा विद्यालय खोल्न वा कक्षा थप गर्न दिएको अस्थायी स्वीकृतिलाई जनाउछ ।

(द)'स्वीकृति÷ भन्नाले तोकिए बमोजिमको शर्त पूरा गरेको विद्यालयलाई गाउँपालिकाले दिएको स्थायी स्वीकृतिलाई जनाउछ ।

(ध)'शैक्षिक गुठी÷ भन्नाले विद्यालय सञ्चालन गर्नका लागि कुनै व्यक्तिले नाफा नलिने उद्देश्यले स्थापना गरेको सार्वजनिक वा निजी गुठी सम्झनु पर्छ ।

(न)'आवासीय विद्यालय÷ भन्नाले गाउँ पालिकाबाट आवासीय विद्यालयको रूपमा स्वीकृति दिएको विद्यालयलाई जनाउछ।

(प) 'ट्युसन सेन्टर, कोचिड.सेन्टर, इन्स्टिच्युट र मन्टेश्वरी÷ भन्नाले गाउँ पालिकाबाट तोकिएको मापदण्ड पूरा गरी ट्युसन सेन्टर, कोचिड.सेन्टर, इन्स्टिच्युटर मन्टेश्वरी सञ्चालनको लागि तोकिएको मापदण्ड पुरा गरि गाउँपालिकाबाट अनुमति लिएको शैक्षिक संस्थालाई जनाउछ ।

(फ)'गाउँपालिका÷ भन्नाले नेपालको संविधानबमोजिम स्थानीय सरकारको रुपमा स्थापित बढैयाताल गाउँ कार्यापालिकालाई सम्झनुपर्छ ।

(ब)'गाउँ सभा÷ भन्नाले गाउपालिकाको गाउँसभालाई सम्झनुपर्छ ।

(भ)'गाउँ शिक्षा समिति÷ भन्नाले विधालयको रेखदेख र व्यवस्थापन गर्ने काम समेत गर्नका लागि बनेको यस ऐन बमोजिम बनेको समितिलाई सम्झनुपर्छ ।

(म)समायोजन÷भन्नाले दुई वा दुईभन्दा वढी विद्यालयलाई एउटै विद्यालयमा गाभ्ने प्रक्रियालाई सम्झनुपर्छ ।

(भ) 'आधारभूत शिक्षा उत्तीर्ण परीक्षा÷ भन्नाले आधारभूत तहको कक्षा ८ को अन्त्यमा हुने बार्षिक परीक्षालाई सम्झनुपर्छ ।

(म)'मन्त्रालय÷ भन्नाले प्रादेशिक तहमा स्थापना भएको सामाजिक विकास मन्त्रालय र संघीय तहमा स्थापना भएको शिक्षा, विज्ञान तथा प्रविधि हेर्ने संघीय शिक्षा मन्त्रालय सम्झनुपर्छ ।

(य) 'स्थायी आवासीय अनुमति भन्नाले- विदेशी मुलुकले कुनै सर्त तोकी वा सोही मुलुकमा स्थायी रूपमा बसोबास गर्न पाउने गरी नेपाली नागरिकलाई उपलब्ध गराएको डाइभर्सिटी इमिग्रेन्ट भिसा (डि.भी.) र परमानेन्ट रेजिडेन्ट भिसा (पी.आर.) वा ग्रीनकार्ड सम्झनु पर्छ र सो शब्दले नेपाली नागरिकलाई विदेशमा स्थायीरूपमा बसोबास गर्न दिइएको जुनसुकै नामको स्थायी आवासीय अनुमति समेतलाई जनाउछ ।

(र)'सहकारी विद्यालय÷ भन्नाले यसअघि सहकारी ऐन अन्तरगत स्थापित विद्यालयलाई सम्झनुपर्छ ।

(ल) 'विद्यार्थी कल्याण÷ भन्नाले विद्यार्थी हितसग सम्बन्धित कार्यलाई सम्झनु पर्छ ।

परिच्छेद— २

शिक्षाको प्रकार, विद्यालयको वर्गीकरण, अनुमति, स्वीकृति, समायोजन तथा नियमन

३. माध्यमिक शिक्षाको प्रकारः माध्यमिक शिक्षा देहाए बमोजिमका हुनेछन् ः

(क) साधारण माध्यमिक शिक्षा,

(ख) संस्कृत माध्यमिक शिक्षा,

(ग) प्राविधिक तथा व्यवसायिक माध्यमिक शिक्षा ।

४. शिक्षाको माध्यम

(१) विद्यालयमा शिक्षाको माध्यम नेपाली भाषा, अंगे्रजी भाषा वा दुबै भाषा हुनेछन्।

(२) उपदफा (१) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भएतापनि देहायको अवस्थामा विद्यालयमा शिक्षाको माध्यम निम्नबमोजिम हुन सक्नेछ

(क) आधारभूत (कक्षा ५) सम्म मातृभाषामा शिक्षा दिन सकिनेछ ।

(ख) गैरनेपाली नागरिकले नेपालको विद्यालयमा अध्ययन गर्दा अनिवार्य नेपाली विषयको सट्टा अन्य कुनै भाषाको विषय अध्ययन गर्नसक्नेछ ।

(ग) भाषा विषयमा अध्ययन गराउदा शिक्षाको माध्यम सम्बन्धित भाषा हुनेछ ।

५.विशेष शिक्षा, समाहित शिक्षा, अनौपचारिक शिक्षा, निरन्तर शिक्षा, दूर शिक्षा तथा खुला शिक्षाको व्यवस्था गरी सञ्चालन गरिनेछ ।

६. विद्यालयका प्रकार

(क) सामुदायिक विद्यालय,

(ख) संस्थागत विद्यालय,

(ग) गुठी विद्यालय,

(घ) सहकारी विद्यालय ।

७. बिधालयको वर्गीकरण

(क) क वर्गको विद्यालय,

(ख) ख वर्गको विद्यालय,

(ग) ग वर्गको विद्यालय,

(घ) घ वर्गको विद्यालय ।

सामुदायिक तथा संस्थागत विद्यालयहरुले शैक्षिक सत्र शुरु हुनुभन्दा दुई महिना अगाडि नै तोकिएको ढाचामा विवरण भरी विद्यालय वर्गीकरणका लागि निवेदन दिन सकिनेछ। गाउपालिकाको शिक्षा समितिको संयोजकत्वमा शिक्षा समितिको संयोजकले तोकेको एक जना सदस्य , एक जना विज्ञ तथा शाखाको प्रमुख समेत रहने गरि गठित समितिले दिएको सिफारिसको आधारमा बिधालय वर्गीकरण गरिनेछ ।

८.विद्यालय सञ्चालन गर्न अनुमति लिनुपर्ने

(१) कुनै नेपाली नागरिक समुदायले सामुदायिक विद्यालय वा नेपाली नागरिकले शैक्षिक गुठी अन्तरगत संस्थागत विद्यालय खोल्न चाहेमा तोकिएको विवरण खुलाई शैक्षिक सत्र शुरु हुनुभन्दा तीन महिना अगावै र पूर्वप्राथमिक विद्यालय तथा कक्षा थप गर्न चाहने विद्यालयहरुले शैक्षिक सत्र शुरु हुनुभन्दा दुई महिना अगावै गाउँपालिका शिक्षा शाखामा अनुमतिका लागि निवेदन दिनुपर्नेछ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम निवेदन परेमा सो निवेदन उपर शिक्षा शाखा प्रमुख वा निरिक्षकबाट आवश्यक जाचबुझ गरी विद्यालय खोल्न तथा कक्षा थप गर्ने अनुमति दिन मनासिव देखिएमा सिफारिसमा तोकिएको सर्त बन्देज पालना गर्ने गरी गाउ शिक्षा समितिले अनुमति दिनेछ ।

(३) यो दफा प्रारम्भ हुदाका बखत कम्पनीको रुपमा सञ्चालनमा रहेका विद्यालयहरुले चाहेमा कम्पनी खारेज गरी शैक्षिक गुठी अन्तर्गत विद्यालय सञ्चालन गर्न गाउँ शिक्षा समिति प्रमुख समक्ष निवेदन दिन सक्नेछ ।

(४) दफा ८ को अनुच्छेद (३) मा जे सुकै लेखिएको भएता पनि देहायका विद्यालयलाई शैक्षिक गुठीको रूपमा सञ्चालन गर्न पाउने गरी अनुमति वा स्वीकृति दिइने छैन :

(क) सरकारी वा सार्वजनिक भवनमा सञ्चालन भएका विद्यालय,

(ख) सरकारी वा सार्वजनिक जग्गामा भवन बनाई सञ्चालन भएका विद्यालय,

(ग) कुनै व्यक्ति वा संस्थाले विद्यालयको नाममा भवन वा जग्गा दान दातव्य दिएकोमा सो भवनमा वा त्यस्तो जग्गामा भवन बनाई सञ्चालन भएको विद्यालय ।

(५) यस ऐन वा अन्य प्रचलित कानुनमा जुनसुकै कुरा लेखिएको भएता पनि शैक्षिक गुठी अन्तरगत विद्यालय सञ्चालन गर्दा देहाय बमोजिम गर्नुपर्नेछ :

(क) शैक्षिक गुठी सञ्चालन गर्ने गुठी सञ्चालक गुठीयार सङ्गठित संस्थाको रूपमा हुनुपर्ने,

(ख) शैक्षिक गुठी सञ्चालन गर्दा गुठीयारमा सार्वजनिक गुठी भए कम्तीमा पाच जना र निजी गुठी भए कम्तीमा तीन जना सदस्य हुनुपर्ने,

(ग) शैक्षिक गुठीको आयव्ययको लेखा तोकिए बमोजिम खडा गरी मान्यता प्राप्त लेखा परीक्षकबाट लेखापरीक्षण गराउनुपर्ने,

(घ) शैक्षिक गुठीको तत्काल कायम रहेका ट्रष्टीले आफ्नो जीवनकालमै वा शेषपछि गुठीयारको रूपमा काम गर्ने आफ्नो उत्तराधिकारी तोक्न सक्ने छ तर सार्वजनिक शैक्षिक गुठीको हकमा त्यस्तो उत्तराधिकारी तोक्दा शिक्षा, युवा तथा खेलकुद शाखामा सिफारिसमा शिक्षा समितिका संयोजक संग स्वीकृति लिनुपर्नेछ ।

(६) कुनै सामाजिक, परोपकारी वा कल्याणकारी संस्थाले मुनाफा नलिने उद्देश्य राखी विद्यालय सञ्चालन गर्न चाहेमा आधारभूत र माध्यमिक तहको हकमा गाउँ शिक्षा समितिबाट स्वीकृति लिई सार्वजनिक शैक्षिक गुठी अन्तरगत विद्यालय सञ्चालन गर्नसक्नेछ ।

(७) उपदफा (६) बमोजिम सञ्चालित विद्यालयले पालन गर्नुपर्ने सर्त तथा अन्य व्यवस्था तोकिए बमोजिम हुनेछ ।

(८) माथिका उपदफाहरूमा जुनसुकै कुरा लेखिएको भएतापनि कुनै विदेशी शिक्षण संस्थासग सम्बन्धन गर्ने गरी कसैलाई पनि विद्यालय खोल्न अनुमति वा स्वीकृति दिइने छैन ।

(९) विद्यालय खोल्ने अनुमति दिदा विद्यालय सञ्चालनको सुरक्षण वापत सामुदायिक विद्यालयको आधारभूत तह निःशुल्क र माध्यमिक तह भए तीन लाख र संस्थागत विद्यालयको आधारभूत १-५ भए ५ लाख,१-८ भए ७ लाख र माध्यमिक भए १० लाख धरौटी राख्नुपर्नेछ ।

(१०) विद्यालय सञ्चालन तोकिए बमोजिम हुनेछ ।

९. गाउँपालिकाले प्रारम्भिक बालशिक्षाको मन्टेश्वरी कक्षा सञ्चालन तथा व्यवस्थापन सम्बन्धमा तोकिए बमोजिम व्यवस्था गर्न सक्नेछ ।

१०. सामुदायिक सिकाइकेन्द्र सञ्चालन गर्न सक्ने

गाउँपालिकाले समुदायमा साक्षरता, सीप विकास र निरन्तर सिकाइ समेतको काम गर्न तोकिए बमोजिम सामुदायिक सिकाइ केन्द्र सञ्चालन गर्न सक्नेछ । यस्तो केन्द्रमा सामुदायिक पुस्तकालय, वाचनालय र ईवाचनालय सञ्चालन हुन सक्नेछ ।

११. गाउँ शिक्षा समितिले विद्यालय एक स्थानबाट अर्को स्थानमा सार्न, गाभ्न, नाम परिवर्तन गर्न वा बन्द गर्न सक्नेछ |

(१) गाउँपालिकाले तोकिएको मापदण्ड बमोजिम हाल सञ्चालन भइरहेका १५ मिनेटको पैदल दुरीभन्दा कमदुरी रहेका कुनै सामुदायिक विद्यालयलाई एक स्थानबाट अर्को स्थानमा सार्न वा दुई वा दुईभन्दा बढी विद्यालयलाई गाभेर एउटा विद्यालयमा समायोजन गर्न,तह थप गर्न, कक्षा घटाउन, विद्यालय बन्द गर्नसक्नेछ । विद्यालय समायोजन गर्दा कुनै सामुदायिक विद्यालयमा कक्षा १—३ सम्म ६० जना भन्दा कम, १—५ कक्षा सम्म भए १०० जनाभन्दा कम, ६—८ कक्षा सम्ममा ६० जनाभन्दा कम, ९—१० कक्षामा भए ४० जनाभन्दा कम र ११—१२ कक्षामा ४० जनाभन्दा कम विद्यार्थी भए वडा शिक्षा समिति मार्फत गाउँ शिक्षा समितिले नजिकको पायक र पूर्वाधारयुक्त विद्यालयमा हरेक शैक्षिक सत्रको सुरुमा समायोजन गर्नेछ । यसरी समायोजन गर्दा शिक्षक कर्मचारीलाई गाभिएको विद्यालयमा विद्यार्थी संख्याको आधारमा मिल्ने भए जेष्ठताको आधारमा व्यवस्थापन गर्ने र विद्यार्थी संख्या न्यून भए अन्य विद्यालयमा शिक्षक व्यवस्थापन गरिनेछ । भौगोलिक विकटता भएको स्थानमा विद्यालय समायोजन गरिनेछैन ।

२) संस्थागत विद्यालयहरुले एक स्थानबाट अर्को स्थानमा ठाउसारी गर्दा आफ्नो घरजग्गा भएको प्रमाण सहित ठाउसारीका लागि वडा कार्यालयको सिफारिस सहित शिक्षा शाखामा निवेदन दिनुपर्नेछ । यसरी प्राप्त भएको निवेदन उपर छानबिन गर्दा प्रक्रिया पूरा गरी आएमा ठाउसारी प्रक्रिया अघि बढाउन सकिनेछ र ठाउसारी गर्दा पैतीस दिने सूचना जारी गरी दावि बिरोध नभएमा मात्र ठाउसारी गरिनेछ । संस्थागत विद्यालयहरुले ५ वर्ष

भित्र आफ्नो घर जग्गा नभए अनुमति रद्ध गर्न सकिनेछ र नया संस्थागत विद्यालय खोल्न चाहेमा नजिकको विद्यालय भन्दा पाच सय मिटर टाढाको दुरीमा खोल्नुपर्नेछ ।

३) विद्यालयको नाम परिवर्तन गर्नुपरेमा नाम परिवर्तन गर्नुपर्ने उपयुक्त कारण सहित तोकिएको विवरण र ढाचामा शिक्षा शाखामा मार्फत शिक्षा समितिमा स्वीकृति लागि पेश गर्नुपर्नेछ ।

४) उपदफा (३) बमोजिम पेस हुन आएको निवेदन शिक्षा शाखाको सिफारिसमा गाउँ शिक्षा समितिले नाम परिवर्तनको स्वीकृति दिनसक्नेछ ।

५) विद्यालयको नाम राख्दा वा परिवर्तन गर्दा कुनै व्यक्ति विशेषको नाम, धार्मिक तथा जातिगत विद्वेष झल्किने प्रकारको नाम राख्न पाइने छैन । माध्यमिक तहको हकमा ५०,००,०००।' (पचास लाख रुपैया"), आधारभूत तहको हकमा ३०,००,०००।— (तीस लाख रुपैया") प्रदान गरेमा व्यक्तिको नाममा विद्यालयको नाम परिवर्तन गर्न बाधा पुगेको मानिने छैन । नया स्थापना हुने विद्यालयको नाम नेपालीमा हुनुपर्नेछ र यस अघि अंग्रेजी शब्दमा नाम भई स्थापना भएका विद्यालयको नाम नेपाली पहिचान झल्किने गरी नाम राख्न प्रोत्साहन गरिनेछ ।

(६) यस बढैयाताल गाँउपालिका भित्र ट्युसन सेन्टर,कोचिग सेन्टर, ब्रिज कोर्ष, शैक्षिक परामर्श, बैदेशिक भाषा सेन्टर, इन्स्टियुट र मन्टेश्वरी सञ्चालनका लागि अनिवार्य रूपमा गाँउपालिकामा संस्था दर्ता गरि नियमअनुसार राजश्व तिरी सञ्चालनको लागि अनुमति लिनु पर्ने छ ।

१२. गाउँ शिक्षा समिति सम्बन्धी व्यवस्था

(१) गाउँपालिका क्षेत्रभित्र सञ्चालन हुने विद्यालय तथा शैक्षिक निकायहरुको रेखदेख, समन्वय र व्यवस्थापन गर्ने कामका लागि देहाय बमोजिमको गाउँ शिक्षा समिति रहनेछ :

(क) गाउँपालिका अध्यक्ष -अध्यक्ष

(ख) गाउँपालिका उपाध्यक्ष - सदस्य

(ग) गाउँपालिकाको प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत - सदस्य

(घ) गाउँ कार्यपालिका शिक्षा हेर्ने विषयगत समितिको संयोजक- सदस्य

(ङ) गाउँपालिका शिक्षक महासंघको प्रतिनिधि -सदस्य

(च) कार्यापालिका सदस्यहरु मध्यबाट गाउँ शिक्षा समितीका सयोजकले मनोनित गरेका एक जना महिला सहित ३ जना - सदस्य

(छ) सामुदायिक विद्यालयका प्रधानाध्याक मध्येहरुबाट गाउँ शिक्षा समितिले मनोनित गरेका ३ जना - सदस्य

(ज) सस्थागत विद्यालयका सस्थापक मध्येहरुबाट गाउँ शिक्षा समितिले मनोनित गरेका १ जना - सदस्य

(झ) गाउँपालिका शिक्षा शाखा प्रमुख - सदस्य सचिव

(ञ) विज्ञहरुलाइ आवश्यक्ता अनुसार आमन्त्रण गर्न सकिनेछ।

(२) समितिमा मनोनित सदस्यको कार्यकाल तीन वर्षको हुनेछ ।

(३) उपदफा (१) अनुसारका मनोनित सदस्यहरुले आफ्नो पदीय आचरण पूरा नगरेमा गाउँ शिक्षा समितिका संयोजकले जुनसुकै समयमा पनि हटाउन सक्नेछ तर त्यसरी हटाउन वा वर्खास्त गर्नुअघि मनासिव माफिको स्पष्टीकरणको मौकाबाट वञ्चित गरिने छैन ।

(४) गाउँ शिक्षा समितिको काम, कर्तव्य र अधिकार देहाय बमोजिम हुनेछ :

(क) आफ्नो कार्य क्षेत्रभित्रको शैक्षिक योजना तयार गर्ने,

(ख) गाउँपालिका क्षेत्रभित्र विद्यालय सञ्चालनका लागि अनुमति,स्वीकृति,कक्षा थप,तह थप, नाम परिवर्तन गर्ने, विद्यालय सार्ने, गाभ्ने,कोचिङ तथा ट्यूसन सेन्टरको अनुमति दिने,

(ग) विद्यालयहरुलाई आर्थिक अनुदान सम्बन्धी आवश्यक स्रोतको खोजी गर्ने,

(घ) आफनो क्षेत्रभित्र सञ्चालन हुने परीक्षालाई मर्यादित र भयरहित बनाउन सहयोग गर्ने,

(ङ) विद्यालयहरुको लेखा परीक्षकहरुको सूची सार्वजनिक गर्ने,

(च) गाउँपालिकाक्षेत्रभित्र स्थापना भएका आफ्नो स्रोतमा सञ्चालित सामुदायिक विद्यालयहरुको शिक्षक दरबन्दी, सेवा, सुविधा र सर्तहरु स्वीकृत गर्ने ।

(छ) विद्यालय व्यवस्थापन समितिलाई आवश्यक निर्देशन दिने,

(ज) विद्यालयका लागि आवश्यक स्रोत र साधन जुटाउने र परिचालन गर्ने, गराउने ।

(झ) द्वन्द्व व्यवस्थापन गर्ने,

(ञ) शिक्षाको गुणस्तर कायम राख्ने सूचक विकास गर्ने र प्रगति मूल्याङ्कन गर्ने,

(ट) गुणस्तरीय शिक्षाको सामाजिक परीक्षण गर्ने एवम् शिक्षाको अनुगमन तथा सुरिवेक्षणको प्रबन्ध गर्ने,

(ठ) सामुदायिक विद्यालयका शिक्षक तथा कर्मचारी व्यवस्थापन गर्ने,

(ड) विद्यालयको वर्गीकरण गर्ने,

(ढ) शैक्षिक गुठीसग सम्झौताका सर्तहरु निर्धारण गर्ने,

(ण) शैक्षिक संस्था र शिक्षासग आबद्ध शिक्षक कर्मचारीहरुलाई कामको आधारमा आवश्यक प्रोत्साहन, नसियत ,दण्ड जरिवाना , कारवाही गर्ने गराउने,

(त) विशेषज्ञहरुको छनौट (रोष्टर) तयार गरेर सूची प्रकाशन गर्ने ।

(थ) संस्थागत विद्यालय सञ्चालनको मापदण्ड बनाउने, सञ्चालनको स्वीकृति र अनुमतिका लागि आवश्यक राय सुझाव प्रदान गर्ने,

(द) विद्यालय व्यवस्थापन समिति गठन गर्न सहजीकरण गर्ने,

(ध) सामुदायिक सिकाइ केन्द्र स्थापना र सञ्चालनसम्बन्धी नीति तर्जुमा गर्ने,

(न) आवश्यकता अनुसार विद्यार्थी कल्याणको व्यवस्थापन गर्ने,

प) विद्यालयमा दरवन्दी मिलान गर्ने र विद्यार्थी शिक्षक अनुपात कायम गर्ने,

(फ) विद्यालयमा पठनपाठनको अधिकतम प्रबन्ध हुने गरी शैक्षिक क्यालेन्डर बनाई लागु गर्ने, गराउने,

(ब) शिक्षक तालिम नीति तर्जुमा गरी लागु गर्ने,

(भ) गाउ कार्यपालिकालाई गुणस्तरीय शैक्षिक विकास केन्द्रका लागि आवश्यक सुझाव तथा परामर्श दिने,

(म) शैक्षिक गुणस्तर अभिबृद्धिसम्वन्धी राय, सुझाव र गोष्ठीहरुको आयोजना गर्ने,

(य) गाँउ शिक्षा समितिले निर्णय गरि कुनै पनि शिक्षकलाई काजमा खटाउन सक्नेछ।

(र) शिक्षाको गुणस्तर विकासका लागी शिक्षा विद्लाइ नियुत्त गरी काममा लगाउन सकिनेछ ।

(ल) तोकिए बमोजिमका अन्य कार्यहरु गर्ने ।

१३. शिक्षा शाखा प्रमुखको काम कर्तव्य र अधिकार

(१) गाउँपालिका स्तरीय शिक्षा योजना तर्जुमा गरी गाउँ कार्यपालिकामा पेस गर्ने,

(२) गाउँपालिका तथा गाउँ शिक्षा समितिबाट शिक्षा तथा शैक्षिक विकासका लागि पारित नीति तथा कार्यक्रमको कार्यान्वयन गर्ने तथा प्राप्त निर्देशन पालना गर्ने

(३) विद्यालय तथा शैक्षिक निकायहरुको अनुगमन तथा सुरिवेक्षण गर्ने, गराउने,

(४) गाउ कार्यपालिका, गाउँ शिक्षा समिति र प्रमुख प्रशासकीय अधिकृतलाई शैक्षिक विकासका लागि आवश्यक परामर्श दिने,

(५) शिक्षकहरुको तोकिए बमोजिमको कार्य सम्पादन मूल्याङ्कन तथा अभिलेख गर्ने,

(६) आधारभूत तहका कक्षा ८ को अन्तिम तथा बाह्य परीक्षा सञ्चालन गर्ने,

(७) सामुदायिक र संस्थागत विद्यालयमा कार्यरत शिक्षक कर्मचारीको अभिलेख राख्ने,

(८) विद्यालयमा स्वीकृत पाठ्यक्रम र पाठ्यपुस्तक लागु गरे नगरेको अनुगमन गर्ने,

(९) सामुदायिक विद्यालयहरुको लेखापरीक्षण गर्न कार्यालयको निर्णय अनुसार प्रक्रिया पूरा आन्तरिक तथा बाहय लेखापरिक्षक नियुक्ती गर्ने ब्यबस्था मिलाउने

(१०) विद्यालय शिक्षक अभिभावक संघ गठन गर्न गराउने,

(११) विद्यालयबाट प्राप्त प्रतिवेदन कार्यान्वयन गर्ने,

(१२) शिक्षकको तलवी प्रतिवेदन स्वीकृतका लागि सिफारिस गर्ने,

(१३) विधालयको शैक्षिक कार्यक्रमको नियमित अनुगमन गर्ने, गराउने,

(१४) गाउँपालिका शिक्षा समितिको सदस्य सचिवको भूमिकामा निर्वाह गर्ने,

(१५. सामुदायिक विद्यालयहरुको हकमा माथि उल्लेखित काम बाहेक अन्य कुनै काम गर्नु परेमा शिक्षा शाखा प्रमुखले गाँउपालिकाको प्रमुख प्रशासकीय अधिकृतको अनुमति लिई अध्यक्ष समक्ष सिफारिस गर्ने र निर्णय अनुसार कार्यान्वन गर्ने

(१६) गाउँपालिकाको शिक्षाशाखा प्रमुखको अन्य काम कर्तव्य र अधिकार तोकिएबमोजिम हुनेछ ।

१४. वडा शिक्षा समितिको गठन, काम, कर्तव्य र अधिकार

(१) वडास्तरमा वडाको विद्यालय रेखदेख र व्यवस्थापन गर्न वडा शिक्षा समिति रहने छ ।

(क) सम्बन्धित वडाको वडा अध्यक्ष -अध्यक्ष

(ख) वडा समितिका सदस्यहरुमध्ये वडा समितिले तोकेको एकजना महिला- सदस्य

(ग) विद्यालय व्यवस्थापन समितिका अध्यक्षहरुमध्ये वडा समितिले तोकेको एकजना -सदस्य

(घ) सामुदायिक र संस्थागत विद्यालयका प्रधानाध्यापक/संस्थापकमध्येबाट वडा शिक्षा समितिले तोकेको दुईजना -सदस्य

(ङ) वडाभित्रका शिक्षाप्रेमीमध्येबाट वडा समितिले तोकेको एकजना - सदस्य

(च) सम्बन्धित वडाका वडाको सचिव -सदस्य सचिव

(२) वडा शिक्षा समितिको काम कर्तव्य र अधिकार देहायवमोजिम हुनेछ ः

(क) वडा भित्रको शैक्षिक योजना तयार गरी कार्यान्वयन गर्ने,

(ख) विद्यालयको सञ्चालन व्यवस्थापन र रेखदेखमा सहजिकारण गर्ने

(ग) आफ्नो वडा भित्रका विद्यालय व्यवस्थापन समितिलाई आवश्यक निर्देशन दिने,

(घ) विद्यालयका लागि आवश्यक स्रोत साधन जुटाउने र परिचालन गर्ने, गराउने,

(ङ) द्वन्द्व व्यवस्थापन गर्ने,

(च) विद्यालयको सुपरीवेक्षण तथा अनुगमन गर्ने, गराउने र अनुगमनको क्रममा अनियमितता गरेमा कारवाहीको लागि सिफारिस गर्ने ।

(छ) वडाको शैक्षिक अभिबृद्धिका लागि आवश्यक कार्यहरु गर्ने,

(ज) प्रारम्भिक बालविकास केन्द्र सञ्चालन गर्न सिफारिस गर्ने,

(ट)विद्यालय व्यवस्थापन समिति तथा शिक्षक अभिभावक संघ गठनमा सहयोग गर्ने,

(ठ)गाउँ शिक्षा समितिले तोकेबमोजिम अन्य कार्य गर्ने,

(ड) वडा शिक्षा समितिले आफ्नो बैठक सञ्चालन तथा कार्यविधि आफैले निर्धारण गर्ने,

(ढ) वडाको गुणस्तरीय शिक्षा विकासका लागि कार्यक्रम संचालन गर्ने ।

१५. विद्यालय व्यवस्थापन समितिको गठन, काम, कर्तव्य र अधिकार

(१) सामुदायिक विद्यालयको सञ्चालन, रेखदेख र व्यवस्थापन गर्नका लागि प्रत्येक विद्यालयमा देहायका सदस्यहरू रहेको एक विद्यालय व्यवस्थापन समिति रहनेछ :

(क) अभिभावकले आफूमध्येबाट छानी पठाएका मध्येवाट कम्तीमा दुईजना महिला सहित चार जना — सदस्य

(ख) विद्यालय रहेको वडाको वडा समितिले तोकेको सदस्य एक जना — सदस्य

(ग) विद्यालयका संस्थापक, स्थानीय बुद्धिजीवी, शिक्षाप्रेमी, विद्यालयलाई निरन्तर उल्लेख्य योगदान गरेका व्यक्तिहरू मध्येहरुबाट विद्यालय व्यवस्थापन समितिले मनोनित गरेका एकजना महिला सहित दुई जना— सदस्य

(घ) शिक्षकहरुले आफूमध्येबाट छानी पठाएको शिक्षक प्रतिनिधि एक जना - सदस्य

(ङ.) सम्बन्धित विद्यालयका प्रधानाध्यापक —सदस्य सचिव

विद्यालय व्यवस्थापन समितिको बैठकमा बालक्लवको अध्यक्षलाई आवश्यकतानुसार आमन्त्रित सदस्यका रुपमा वैठकमा बोलाउन सकिनेछ ।

सामुदायिक विद्यालयमा तीन वर्षे पदावधि रहने गरी ख,घ र ङ वाहेकका सदस्यहरुबाट अध्यक्ष हुन सक्नेछन् । कुनै पनि सरकारी वा गैह्सरकारी सेवामा कार्यरत शिक्षक कर्मचारी र जनप्रतिनिधि भएको अवस्थामा अध्यक्ष हुन पाइने छैन । विद्यालयहरुमा योगदान गरेको हो सोही व्यक्तिमात्र सदस्यका रुपमा राख्न सकिने छ ।साथै विद्यालय व्यवस्थापन समितिमा कुनै पनि विषयमा विवाद उत्पन्न भई कार्यसम्पादनमा असहजता भएमा त्यसको निरूपण गर्ने दायित्व गाँउ शिक्षा समितिको संयोजकले गर्नेछ।तर व्यवस्थापन समिति गठन गर्दा अनिर्वाय शिक्षा समितिका सयोजकको स्वीकृत लिनु पर्नेछ ।

(२) सामुदायिक विद्यालयको विद्यालय व्यवस्थापन समितिको काम, कर्तव्य र अधिकार देहायबमोजिम हुनेछ :

(क) विद्यालय सञ्चालनका लागि प्राप्त स्रोत साधनको परिचालन गर्ने,

(ख) विद्यालयको चल, अचल सम्पत्तिको लगत राख्ने, राख्न लगाउने र सुरक्षा गर्ने,

(ग) विद्यालयको शैक्षिक, भौतिक तथा आर्थिक तथ्याङ्क र विवरण अद्यावधिक गराई राख्ने,

(घ) विद्यालयको वार्षिक बजेट स्वीकृत गर्ने र त्यसको जानकारी वडा र पालिकालाई दिने,

(ङ) विद्यालयमा स्वच्छ शैक्षिक वातावरण कायम राख्न राजनैतिक,धार्मिक वा साम्प्रादायिक भावनाको आधारमा विद्यालयको वातावरण धमिल्याउन नदिने,

(च) विद्यालयमा शिक्षक, कर्मचारी र विद्यार्थीको युनिर्फम तोकी कार्यान्वयन गर्ने ।

(छ) प्रचलित कानुन बमोजिम शिक्षक सेवा आयोगबाट सिफारिस भएका शिक्षक पदका लागि योग्य उम्मेदवारलाई हाजिर गराई काममा लगाउने तथा पालिकाबाट स्वीकृत दरबन्दीमा कर्मचारीको व्यवस्थापन गर्ने;

(ज) सम्बन्धित निकायबाट खटिएका शिक्षक तथा कर्मचारीलाई हाजिर गराई काममा लगाउने;

(झ) गाउँ शिक्षा समितिका सयोजकवाट स्विकृति लिइ तोकिएको रजिष्टर्ड लेखापरीक्षकबाट विद्यालयको वार्षिक लेखापरीक्षण गराउने,

(ञ) लेखापरीक्षकको प्रतिवेदन अनुसार तत्काल आवश्यक कारबाही गर्ने र त्यसको प्रतिवेदन वडा शिक्षा समिति र गाउँ शिक्षा समितिमा पेस गर्ने,

(ट) तोकिए बमोजिमका क्षेत्रसग सम्बन्धित वडा शिक्षा समिति ,गाउँपालिका र गाउँ शिक्षा समितिले दिएको निर्देशनहरूको पालना गर्ने,

(ठ) विद्यालय सेवा क्षेत्रमा निरक्षरता उन्मूलन तथा आधारभूत शिक्षा सुनिश्चित गर्न पहल गर्ने,

(ड)तोकिए बमोजिम दरबन्दीका शिक्षक तथा कर्मचारीलाई विभागीय कारवाही गर्ने;

(ढ) विद्यालयको आन्तरिक स्रोतबाट खर्च व्यहोर्ने गरी नियुक्त वा बढुवा गरेका शिक्षकका लागि सेवा, सर्त र सुबिधा तोक्ने र तोकिए बमोजिमको पारिश्रमिक तथा सुविधाको व्यवस्था गर्ने;

(ण) विद्यालय शिक्षा एकै शिक्षण अवधिमा सञ्चालन गर्न प्रबन्ध मिलाउने,

(त) आवश्यकताको आधारमा सल्लाहकार मनोनयन गर्न सकिने छ,

(थ) विद्यालय शिक्षक, कर्मचारी, विद्यार्थी र अभिभावक आचारसंहिता बनाई लागु गर्ने,

(द)तोकिए बमोजिमका अन्य कार्य गर्ने ।

३.यस ऐन भन्दा अगाडिको ऐनद्धारा गठित विद्यालय व्यवस्थापन समितिहरुको पदावधिको हकमा यसै ऐन वमोजिम भएको मानिनेछ । नया विद्यालय व्यवस्थापन समिति गठन गर्दा पदावधि समाप्त हुनु भन्दा १५ दिन पहिले छनौट प्रक्रिया थालनी गरिनेछ र गठन नहुदासम्म सामान्य कामकाज गर्न पाइनेछ ।

१६. शिक्षक अभिभावक संघको गठन, काम, कर्तव्य र अधिकार

(१) सामुदायिक विद्यालयमा शिक्षक अभिभावकबीच सहकार्य तथा सामाजिक परीक्षण गरी व्यवस्थापनमा सहयोग गर्नका लागि प्रत्येक विद्यालयमा देहायका सदस्यहरू रहेको एक शिक्षक अभिभावक संघ रहने छ :

(क) विद्यालयका अविभावकमध्येबाट छनौट गरेको व्यक्ति —अध्यक्ष

(ख) अभिभावकले आफूमध्येबाट छानी पठाएका कम्तीमा एकजना महिला सहित तीनजना —सदस्य

(ग) विद्यालयका शिक्षकले आफूमध्येबाट छानी पठाएका तहगत शिक्षक प्रतिनिधि दुई जना —सदस्य

(च) प्रधानाध्यापक - सदस्य

(छ) कार्यरत शिक्षकहरुमध्येवाट एकजना - सदस्य सचिव

समितिको वैठकमा विद्यालयले छानेको उच्चतम कक्षाको प्रथम छात्र वा प्रथम छात्रा मध्येवाट एकजनालाई पनि आमन्त्रित गर्नुपर्नेछ ।

(२) शिक्षक अभिभावक संघको काम, कर्तव्य र अधिकार देहाय बमोजिम हुनेछ :

(क) विद्यालयमा स्वच्छ शैक्षिक वातावरण निर्माण गर्न विद्यालयलाई सहयोग गर्ने,

(ख) विद्यालयको सामाजिक परीक्षण गर्ने,

(ग) शैक्षिक गुणस्तर अभिबृद्धिका लागि सहयोग गर्ने,

(घ) विद्यालय भर्ना अभियान सञ्चालन गर्न विद्यालयलाई सहयोग गर्ने,

(ङ) तोकिए बमोजिमका अन्य कार्य गर्ने ।

परिच्छेद ३
शिक्षक तथा कर्मचारीको दरवन्दी, सेवा शर्त, योग्यता एवंम् सक्षमताको मापदण्ड

१७.शिक्षक कर्मचारीको दरवन्दी निर्धारण गर्ने

(१) गाउँपालिका क्षेत्रभित्र रहेका सामुदायिक विद्यालयहरुमा आवश्यक पर्ने शिक्षक,कर्मचारी दरवन्दी निर्धारण तोके बमोजिम हुनेछ ।

(२) गाउँपालिकाले शिक्षकको दरवन्दी निर्धारण गर्दा प्रत्येक विद्यालयमा नियमित अध्ययन गर्ने विद्यार्थी संख्या र विषयका आधारमा तोकिए बमोजिम विद्यार्थी तथा शिक्षकको अनुपात कायम गर्नुपर्ने छ ।

(३) उपदफा(१) र (२)बमोजिम दरबन्दी सिर्जना भई नियुक्ति भएका शिक्षक र कर्मचारीको व्यक्तिगत फाइल खडा गरी गाउँपालिकाले राख्नु पर्नेछ । यसरी नियुक्त भएका शिक्षक, कर्मचारीको सेवा सुविधा गाउँपालिका मार्फत भुक्तानी गर्नुपर्नेछ ।

१८. शिक्षक तथा कर्मचारीको सेवा, सर्त, योग्यता र सक्षमता

शिक्षक तथा कर्मचारीको सेवा, सर्त, योग्यता र सक्षमता तोकिए बमोजिम हुनेछ ।

१९. स्थायी अध्यापन अुनमति पत्र लिनु पर्ने

अध्यापन अनुमतिपत्र नलिई कसैले पनि शिक्षक पदका लागि उम्मेदवार हुन पाउने छैन ।

२०. शिक्षक तथा कर्मचारीको पदीय आचरण तथा अन्य व्यवस्था

(१) देहायका अवस्थामा शिक्षक वा कर्मचारीलाई शिक्षा समितिका संयोजकले विवेक प्रयोग गरि हटाउन सक्नेछः

(क) तोकिए बमोजिमको पदीय दायित्व पूरा नगरेमा,

(ख) बिना सूचना लगातार पन्ध्र दिनभन्दा बढी समय विद्यालयमा अनुपस्थित रहेमा,

(ग) विद्यालयमा मादक पदार्थ सेवन गरी आएको कुरा प्रमाणित भएमा,

(घ) सामुदायिक विद्यालयका शिक्षक / कर्मचारीले विद्यालय व्यवस्थापन समिति र गाँउ शिक्षा समिति सयोजकको स्वकृति नलिइ आफु वाहाल रहेका विद्यालय वाहिर कामकाज गर्न पाइने छैन । तर कामकाज गर्नु परेमा शिक्षा समितिको संयोजकवाट अनिवार्य विभागिय स्वकृति लिनु पर्नेछ ।

(ङ) नैतिक पतन देखिने कुनै फौजदारी अभियोगमा अदालतबाट सजाय पाएमा,

(च) सामुदायिक विद्यालयका शिक्षक वा कर्मचारीले कार्यालय समयमा अन्यत्र अध्यापन वा काम गरेको वा अन्य कुनै व्यावसायिक क्रियाकलाप गरेको प्रमाणित भएमा,

(छ) शिक्षक र कर्मचारी कुनै पनि संघ संस्था वा राजनीतिक दलको कुनै पनि तहको कार्य समितिको सदस्य रहेको पाइएमा,

(ज) निजले अध्यापन गरेको विषयमा तीन वर्षभित्रको औसत शैक्षिक उपलब्धि प्रतिशत राष्ट्रिय र प्रदेशको औसत स्तरभन्दा कम भएमा ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम वा अन्य माध्यमले कुनै शिक्षक वा कर्मचारीलाई पदबाट हटाउनु पर्ने यथेष्ट प्रमाण प्राप्त भएमा गाउँ शिक्षासमितिले निजलाई पदबाट हटाउन सक्नेछ तर कार्यरत पदवाट हटाउनु अघि मनासिब माफिकको स्पष्टीकरणको मौका दिईने छ ।

२१. अदालतको आदेशबाट पुनः बहाली हुन सक्ने

(१) दफा १९ मा उल्लेख भएका कुनै वा केही आरोपमा सजाय भई नोकरीबाट हटाइएको वा बर्खास्त भएको शिक्षक÷कर्मचारी अदालतको आदेश वा फैसलाबमोजिम सेवामा पुनः बहाली हुनसक्नेछ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम पुनः बहाली भएको शिक्षकले सेवाबाट हटेदेखि पुनःबहाली भएको मितिसम्मको पूरा तलब, भत्ता र तलब बृद्धि पाउने भए सोसमेत पाउनेछ ।

२२. तलब भत्ता नपाउने र सेवा अवधि गणना नहुने

दफा २१ मा उल्लेखित अवस्थामा वा नियमानुसार विदा स्वीकृत गराइ बसेको अवस्थामा बाहेक विद्यालयमा अनुपस्थित रहेको शिक्षकले सो अवधिको तलब, भत्ता पाउने छैनन् र त्यस्तो अवधि निजको सेवामा समेत गणना हुने छैन ।

२३. स्थायी आवासीय अनुमति लिन नहुने

सामुदायिक विद्यालयमा कार्यरत शिक्षक वा कर्मचारीहरुले कुनैपनि देशको स्थायी आवासीय अनुमति लिन वा त्यस्तो अनुमति प्राप्त गर्नका लागि आवेदन दिन हुदैन ।

परिच्छेद ४

शिक्षक तथा कर्मचारीको नियुक्ति, सरुवा, बढुवा, तालिम र वृत्ति विकास

२४. शिक्षक तथा कर्मचारीको नियुक्ति

(१) विद्यालयमा रिक्त दरवन्दी, राहत शिक्षक र कर्मचारी पदमा अस्थायी तथा करार नियुक्तिको व्यवस्था देहाय बमोजिमको छनौट समितिबाट हुनेछ :

(क) सम्बन्धित विद्यालयको विद्यालय व्यवस्थापन समितिको अध्यक्ष वा शिक्षा समितिको सयोजकले तोकेको व्यक्ति - संयोजक

(ख) गाउँपालिका शिक्षा शाखा प्रमुख वा निजले तोकेको प्रतिनिधी - सदस्य

(ग) सम्बन्धित विद्यालयको प्रधानाध्यापक - सदस्य सचिव

शिक्षक सेवा आयोगले करार सूचीका लागि तोकेको उम्मेदवारलाई सो रिक्त पदमा प्राथमिकताका आधारमा छनौट गर्ने र सो नभएमा गाउँपालिकामा सूचीकृत भएका रोस्टरहरु मध्येवाट गाँउ शिक्षा समितिका संयोजकवाट सिफारिस लिई गोलाप्रथावाट दुईजना रोस्टर छनौट गरी लिखित, अन्तरवार्ता तथा आवश्यकतानुसार प्रयोगात्मक परीक्षा लिई छनौट गरिनेछ । यदि बिधायालय ब्यबस्थापन समिति गठन

नभएको अवस्थामा गाँउ शिक्षा समितिको संयोजकको अध्यक्षतामा बैठक बसी रिक्त रहेको पदमा पदपूर्ती गर्ने ब्यबस्था मिलाइने छ |

२) समितिले आफ्नो कार्यविधि आफैले निर्धारण गरे बमोजिम हुनेछ ।

२५. प्रधानाध्यापक सम्बन्धी व्यवस्था

(१) सामुदायिक विद्यालयमा एक जना प्रधानाध्यापक रहनेछ ।

(२) प्रधानाध्यापकको नियुक्ति, सेवा, सर्त र सुविधा सम्बन्धी व्यवस्था देहाय बमोजिम हुनेछ :

(क) माध्यमिक तहमा स्थायी तथा स्नातकोत्तर तह उतिर्ण शिक्षक हुनुपर्नेछ । सो नभएमा स्नातकोत्तर योग्यता प्राप्त शिक्षकमध्येबाट प्रधानाध्यापकको नियुक्ति विद्यालय व्यवस्थापन समितिको सिफारिसमा वा गाउँ शिक्षा समितिको सयोजकवाट गरिनेछ । तर प्र.अ. नियुक्ति सम्बन्धमा विद्यालय व्यवस्थापन समितिमा विवाद उत्पन्न भई यस ऐन बमोजिम प्र.अ. नियुक्ति हुन नसकेमा त्यसको निरूपण शिक्षा समितिको संयोजकवाट हुनेछ ।

(ख) आधारभूत तहमा स्थायी, तथा स्नातक उपाधि प्राप्त शिक्षक हुनुपर्नेछ । स्नातक योग्यता प्राप्त शिक्षक मध्येबाट प्रधानाध्यापकको नियुक्ति विद्यालय व्यवस्थापन समितिको सिफारिसमा वा गाउँ शिक्षा समितिको निर्णयले संयोजकबाट गरिनेछ । तर प्र.अ. नियुक्ति सम्बन्धमा विद्यालय व्यवस्थापन समितिमा विवाद उत्पन्न भई यस ऐन बमोजिम प्र.अ. नियुक्ति हुन नसकेमा त्यसको निरूपण शिक्षा समितिको संयोजकवाट हुनेछ ।

(ग) सामुदायिक विद्यालयको प्रधानाध्यापकको उम्मेदवारले ३ वर्ष विद्यालय विकास योजना SDP अनिवर्य रूपमा गाउ शिक्षा समितिमा पेश गर्नु पर्नेछ ।

(घ) विद्यालयको बृहत्तर हित गर्नु प्रधानाध्यापकको कर्तव्य हुनेछ ।

(ङ) विद्यालय व्यवस्थापन समितिले सिफारिस गरिएता पनि प्रस्ताविक भनिएको कार्य सन्तोषजनक नदेखिएमा शिक्षा समितिका संयोजकले निजलाई प्रधानाध्यापक पदमा नियुक्ति गर्नका लागि वाध्य हुने छैन ।

(च) निजले पेस गरेको कार्य योजना बमोजिम कार्य गरेको नपाइएमा समितिको निर्णय अनुसार गाउँ शिक्षा समितिका संयोजकले हटाउन सक्नेछ तर एकपटक स्पष्टीकरणको मौका दिइनेछ ।

२६. शिक्षकको सरुवा

(१) गाँउपालिका भित्र सरुवा हुन आवेदन दिने दरवन्दीमा कार्यरत शिक्षकलाई गाउँपालिका भित्रका कार्यरत विद्यालयको व्यवस्थापन समिति र सरुवा हुने विद्यालयको व्यवस्थापन समितिको सहमतिमा गाउँ शिक्षा समितिले तोकिए बमोजिमको प्रक्रिया अपनाई रिक्त दरबन्दीमा सरुवा गर्नसक्नेछ ।तर विशेष परिस्थीति सृजना भई शिक्षा युवा तथा खेलकुद शाखाको सिफारिस भई आएमा विद्यालय व्यवस्थापन समितिको निर्णय विना सरूवा गर्नका लागि शिक्षा समितिको सयोजकलाई कुनै वाधा पर्ने छैन ।

(२) गाउँपालिका शिक्षा समितिले दरवन्दी मिलानको क्रममा समान तहको स्थायी, अस्थायी तथा राहत शिक्षकबीच सरुवा गर्नसक्नेछ तर सामान्यतया शिक्षकको सरुवा आवश्यकता अनुसार गर्न सक्नेछ।

(३) शिक्षकको सरुवा शैक्षिक सत्रको सुरु वा अन्त्यमा मात्र गरिनेछ । तर विशेष कारण तथा परिस्थिति सिर्जना भएमा शैक्षिक शत्र सकिएको जुनसुकै समयमा पनि सरुवा गर्न सकिने छ ।

(४)शिक्षकको सरुवा सहमति दिदा वा लिदा शिक्षा समितिका संयोजकको अर्निवार्य अनुमति लिनु पर्ने छ ।

२७.दरवन्दी मिलान

(१) तोकिएको मापदण्डको आधारमा बढी दरवन्दी भएको विद्यालयबाट कम दरबन्दी भएको विद्यालयमा दरवन्दी मिलान गर्नुपर्नेछ ।

(२) प्रतिकुल शैक्षिक वातावरण सिर्जना हुने विभिन्न परिस्थिति सिर्जना भएमा शिक्षक कर्मचारीहरुलाई गाउँ शिक्षा समितिका संयोजकले सम्बन्धित विद्यालयको सहमति बेगर पनि गाउँपालिका क्षेत्र भित्रको अन्य विद्यालयमा सरुवा गर्न सक्नेछ ।

२८. शिक्षकको स्थायी नियुक्ति र बढुवासम्बन्धी व्यवस्था

हालका स्वीकृत दरवन्दीमा शिक्षकहरुको स्थायी नियुक्ति तथा बढुवा सम्बन्धी व्यवस्था नेपाल सरकारको संघीय र प्रादेशिक कानुन बमोजिम वन्ने शिक्षक सेवा आयोगबाट तोकेबमोजिम हुनेछ। स्थानीय तहबाट नियुक्ती पाएका शिक्षकहरुको सेवा सर्त तथा बढुवा सम्बन्धी व्यवस्था स्थानीय सरकारले तोकेबमोजिम हुनेछ ।

२९. तालिम तथा क्षमता विकास सम्बन्धी व्यवस्था

शिक्षकलाई संघीय, प्रादेशिक तथा स्थानीय तहबाट निर्धारित तालिम नीति अनुसार तालिम तथा क्षमता विकासको अवसर हुनेछ ।

३०.शिक्षकलाई अन्य काममा लगाउन नहुने

(१) सामुदायिक विद्यालयको शिक्षकलाई शिक्षा प्रदान गर्ने वा विद्यालय प्रशासन सम्बन्धी काममा बाहेक अन्य काममा लगाउन पाईने छैन । तर शैक्षिक प्रयोजनका लागि विद्यालयमा कार्यरत शिक्षक कर्मचारिलाई शिक्षा युवा तथा खेलकुद शाखामा वढिमा १ वर्ष काजमा शिक्षा शाखा प्रमुखको सिफारिसमा शिक्षा समितिको संयोजकले काजमा लगाउन सकिनेछ ।

(२) उपदफा (१) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भएतापनि विद्यालयको पठन पाठनमा बाधा नपर्ने गरी राष्ट्रिय जनगणना, निर्वाचन सम्बन्धी काम, दैवी प्रकोप उद्धार वा संघीय सरकार, प्रादेशिक सरकार र स्थानीय सरकारले तोकेको अन्य कुनै काममा खटाउन सकिनेछ ।

परिच्छेद- ५

सामुदायिक विद्यालयको भौतिक पूर्वाधार निर्माण, मर्मत सम्भार, सञ्चालन र व्यवस्थापन

३१. विद्यालयको भौतिक तथा शैक्षिक पूर्वाधारको मापदण्ड निर्धारण

(१) विद्यालयमा विद्यार्थी संख्या अनुसार कक्षाकोठा, खेल मैदान कम्पाउन्ड, घेराबार, बालमैत्री बसाइ व्यवस्था, वातावरणमैत्री हाता, करेसावारी, फूलबारी, स्वच्छ पिउने पानी, छात्र छात्राका लागि अलग'अलग शौचालय, सिकाइमैत्री वातावरण हुनु पर्नेछ ।

(२) विद्यालयमा प्राथमिक उपचार, नियमित स्वास्थ्य परीक्षण, मनोपरामर्श, छात्रामैत्री सेनिटरी प्याड जस्ता न्यूनतम सुविधा उपलब्ध हुनुपर्नेछ ।

(३) विद्यालयको स्तरअनुसार भौतिक तथा शैक्षिक पूर्वाधारको मापदण्ड तोकिए बमोजिम हुनेछ ।

३२. विद्यालयको सम्पत्ति

(१) सामुदायिक विद्यालयको हकभोगमा रहेको सम्पत्ति सार्वजनिक सम्पत्ति मानिनेछ । यस ऐन बमोजिम अनुमति वा स्वीकृति रद्द गरिएको वा कुनै विद्यालयमा गाभिएको सामुदायिक विद्यालयको सम्पत्ति वडा कार्यालयको सिफारिसमा गाउँपालिकाले अन्य विद्यालयको काममा प्रयोगमा नआउने भएमा प्रचलित कानुन बमोजिम बेच–बिखन गरी प्राप्त भएको रकम सम्बन्धित गाउँ शिक्षा समितिको कोषमा जम्मा गर्नेछ ।

(२) शैक्षिक गुठी अन्तर्गत सञ्चालित संस्थागत विद्यालयको सम्पत्ति सोही विद्यालयको नाममा रहने छ । कुनै विद्यालय सार्वजनिक शैक्षिक गुठीको रुपमा सञ्चालन गरिएकोमा त्यस्तो विद्यालयको सम्पत्ति सार्वजनिक सम्पत्ति मानिनेछ र त्यस्तो सम्पत्तिको स्वरुप परिवर्तन गर्न पाइने छैन ।

(३) कम्पनी अन्तरगत सञ्चालित संस्थागत विद्यालयको सम्पत्ति सोही कम्पनीको नाममा रहनेछ ।

(४) संस्थागत विद्यालयले कुनै व्यक्ति वा संघ संस्थासग दानदातव्यको रूपमा कुनै किसिमको चल, अचल सम्पत्ति प्राप्त गर्नु अघि गाउँपालिकाको अनुमति लिनुपर्ने छ तर विदेशी व्यक्ति वा संघ संस्थाबाट त्यसरी चल, अचल सम्पत्ति प्राप्त गर्नु अघि संघीय सरकार, प्रादेशिक सरकार र स्थानीय सरकारबाट पूर्व स्वीकृति लिनुपर्नेछ ।

(५) विद्यालयले चल अचल सम्पत्ति वेचविखन गर्दा स्थानीय सरकारको अनुमति वेगर वेच्न पाइने छैन ।

३३. सामुदायिक विद्यालयको जग्गाको स्वामित्व, सम्पत्तिको अभिलेख, संरक्षण र व्यवस्थापन

(१) सामुदायिक विद्यालयको जग्गाको स्वामित्व सोही विद्यालयकै नाममा रहने छ । सो विद्यालय बन्द, खारेज वा अन्यत्र गाभिई विद्यालयको काममा प्रयोग नहुने भएमा पालिकाले कानुन बमोजिम भोग चलन गर्नसक्ने छ ।

(२) विद्यालयको सम्पत्तिको अभिलेख दुरुस्त राख्ने, संरक्षण तथा व्यवस्थापन गर्ने दायित्व सोही विद्यालयको व्यवस्थापन समितिको हुने छ ।

(३) सामुदायिक विद्यालयको जग्गाको संरक्षण र व्यवस्थापन गर्ने कर्तव्य स्थानीय सरकारको हुनेछ ।

३४. पाठ्यक्रम र पाठ्यपुस्तक

(१) विद्यालयले नेपाल सरकारले तोकेको न्यूनतम मापदण्डअनुरुप सिकाइ उपलब्धि हासिल हुने गरी अध्ययन अध्यापन गराउनुपर्नेछ । विद्यालयले नेपाल सरकारले तोकेको मापदण्ड भित्र रही स्थानीय पाठ्यक्रम र पाठ्यपुस्तक लागू गर्न सक्नेछ ।

(२) आफ्ना क्षेत्र भित्रका विद्यालयलाई आवश्यक पर्ने पाठ्यपुस्तकहरुको संख्या सम्बन्धित विद्यालयले तोकिएको समय सीमा भित्र माग गर्नुपर्नेछ ।

(३) शैक्षिक सत्र शुरु हुनु अगावै गाउँ शिक्षा समितिले सम्बन्धित निकायहरुमा समन्वय गरी पाठ्यपुस्तक वितरण गर्नेछ ।

(४)आधारभूत तहसम्मको शिक्षाका लागि स्थानीय आवश्यकतामा आधारित बढीमा १६० वार्षिक कार्य घण्टा वा ५ क्रेडिट आवर बराबरको स्थानीय थप विषयको स्थानीय पाठ्यक्रम प्रयोगमा ल्याउन सक्नेछ ।

(५) विद्यालयमा बहु पाठ्यपुस्तक लागु हुनेछ ।

(६) शैक्षिक स्तरको न्यूनतम मापदण्ड तोकी शिक्षक विद्यार्थी सहकार्यमा आधारित पाठ्यसामग्री, थप स्वाध्यायन सामग्री, पुस्तकालय, मनोविमर्श, अभिभावक शिक्षाको प्रबन्ध हुनु पर्नेछ ।

(७) क्रमशः तल्लो कक्षादेखि नै पाठ्य पुस्तकबिहीन सामग्रीलाई पाठ्य आधार बनाइने छ ।

३५. अतिरिक्त शैक्षिक क्रियाकलापको सञ्चालन

(१) विद्यालयले पाठ्यक्रममा आधारित सिकाइमा सहजता ल्याउन अतिरिक्त शैक्षिक क्रियाकलाप सञ्चालन गर्नसक्ने छ ।

(२) विद्यालयले स्काउट, रेडक्रस, बालक्लव, ईकोक्लब तथा वातावरण मैत्री क्लवहरु गठन, परियोजना कार्य, अध्ययन भ्रमण, पोषण शिक्षा, खेलकुद् प्रतियोगिता, साहित्यिक तथा बहु प्रतिभामुखी क्रियाकलापहरु सञ्चालन गर्नसक्नेछ ।

(३) सह तथा शैक्षिक क्रियाकलाप सम्बन्धी अन्य व्यवस्था तोकिए बमोजिम हुनेछ ।

परिच्छेद—६

संस्थागत विद्यालयको अनुमति, मापदण्ड निर्धारण, अनुगमन, मूल्याङ्कन र नियमनसम्बन्धी व्यवस्था

३६. संस्थागत विद्यालय सञ्चालन गर्न अनुमति र स्वीकृति लिनुपर्नेछ ।

३७. संस्थागत विद्यालयको व्यवस्थापन समिति

(१) संस्थागत विद्यालयको सञ्चालन, रेखदेख र व्यवस्थापन गर्नका लागि प्रत्येकविद्यालयमा देहायका सदस्यहरू रहेको एक विद्यालय व्यवस्थापन समिति रहनेछ :

(क) विद्यालयको संस्थापक मध्येबाट सम्बन्धित विद्यालयको सिफारिस गरी पठाएको व्यक्ति अध्यक्ष

(ख) अभिभावक मध्येबाट कम्तीमा एकजना महिला पर्ने गरी विद्यालय व्यवस्थापन समितिले मनोनित गरेको दुईजना —सदस्य

(ग) स्थानीय शिक्षाप्रेमी वा समाजसेवी मध्येबाट विद्यालय व्यवस्थापन समितिले मनोनित गरेको एकजना —सदस्य

(घ) गाउँपालिकाको शिक्षा शाखा प्रमुख वा प्रतिनिधि — सदस्य

(ङ) सम्बन्धित विद्यालयका शिक्षकहरूले आफूमध्येबाट छानी पठाएको एकजना -सदस्य;

(च) विद्यालयका प्रधानाध्यापक सदस्य—सचिव

(२) उपदफा (१) को (क) (ख) र (ग) बमोजिम छानिएका वा मनोनित अध्यक्ष वा सदस्यको पदावधि तीन वर्षको हुनेछ ।अध्यक्ष वा सदस्यले आफ्नो पदअनुसारको आचरण नगरेको देखिएमा वडा शिक्षा समितिको सिफारिसमा गाउँ शिक्षासमितिका संयोजकले निजलाई जुनसुकै बखत पदबाट हटाउन सक्नेछ तर त्यसरी पदबाट हटाउनु अघि वा समिति विघटन गर्नुअघि आफ्नो सफाइ पेस गर्ने मौकाबाट बञ्चित गरिने छैन|

३८. संस्थागत विद्यालयको विद्यालय व्यवस्थापन समितिको काम, कर्तव्य र अधिकार देहायबमोजिम हुनेछः

(क) विद्यालय सञ्चालनका लागि प्राप्त साधन र स्रोतको परिचालन गर्ने,

(ख) विद्यालयका लागि आवश्यक भौतिक साधनको व्यवस्था गर्ने,

(ग) विद्यालयको चल, अचल सम्पत्तिको सुरक्षा र संरक्षण गर्ने,

(घ) विद्यालयमा स्वच्छ शैक्षिक वातावरण कायम राख्ने

(ङ)स्वीकृत पाठ्यक्रम तथा पाठ्यपुस्तक अनिवार्य रूपमा लागू गर्ने,

(च) अध्यापन अनुमतिपत्र लिई प्रचलित कानुनबमोजिम शिक्षक पदका लागि उम्मेदवार हुन योग्यता पूरा गरेका व्यक्तिलाई शिक्षक पदमा नियुक्ति गर्ने,

(छ) शिक्षक तथा कर्मचारीको नियुक्ति छनौट समितिमार्फत गरी न्यूनतम तलब, सेवा र सुविधा तोक्ने,

(ज) अनुशासनहीन शिक्षक उपर कारबाही गर्ने,

(झ) शिक्षा ऐन तथा नियमावली तथा अन्य कानूनमा उल्लिखित व्यवस्थाका अतिरिक्त गाउँ पालिकाबाट जारी शिक्षा क्षेत्र संग सम्बन्धित सबै नीति, नियमतथा निर्देशनहरूको पालना गर्ने;

(ञ) शैक्षिक गुठी अन्तर्गत सञ्चालन भएका विद्यालयको सञ्चालन, रेखदेख र व्यवस्थाप सम्बन्धी व्यवस्था तोकिए बमोजिम गर्ने ।

(ट)विद्यालय व्यवस्थापन समितिको अन्य काम, कर्तव्य, अधिकार र बैठक सम्बन्धी कार्यविधि तोकिए बमोजिम गर्ने,

(ठ) लेखा परीक्षण गराई अनिवार्य रुपमा बार्षिक प्रतिवेदन वडा शिक्षा समिति र गाउँ शिक्षा समितिमा पेस गर्ने,

(ड) शिक्षक कर्मचारी तथा विद्यार्थीको आचारसंहिता बनाई लागु गर्ने ।

(ढ) न्यूनतम पारिश्रमिक आयोगले तोके वमोजिन हुनेछ ।

(ण)भर्ना शुल्क र अन्य शुल्क कम्तिमा ६५ प्रतिशत अभिभावकहरुको भेलावाट निर्णय गराई स्वीकृति गर्नुपर्नेछ ।

३९. संस्थागत विद्यालयले छात्रवृत्ति उपलब्ध गराउनु पर्ने

(१) संस्थागत विद्यालयले विद्यालयमा भर्ना भएका कुल विद्यार्थी संख्याको कम्तीमा दस प्रतिशतमा नघट्ने गरी तोकिएबमोजिम जेहेन्दार, अति विपन्न, अपाङ्गता भएका, छात्रा, दलित र जनजाति विद्यार्थीलाई छात्रवृत्ति उपलब्ध गराउनु पर्नेछ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम छात्रवृत्तिका लागि विद्यार्थी छनौट गर्न प्रत्येक विद्यालयमा विद्यालयका प्रधानाध्यापक, र विद्यालय व्यवस्थापन समितिमा रहेका अभिभावकको प्रतिनिधि रहेको एक छात्रवृत्ति छनौट समिति रहनेछ ।

(३) समितिले छनौटका लागि आधार, सर्त र प्रक्रिया तयार गरी सोही विद्यालय व्यवस्थापन समितिबाट स्वीकृत गराई सार्वजनिक समेत गर्नुपर्नेछ ।

(४) समितिले छात्रवृत्तिका लागि छनौटको नतिजा आधार सहित सार्वजनिक गर्नुपर्नेछ ।

(५) संस्थागत विद्यालयले प्रत्येक वर्ष प्रदान गरेको छात्रवृत्तिको कोटा गाउँ शिक्षा शाखामा पेस गर्नुपर्नेछ ।

४०. अनुगमन तथा मूल्याङ्कन

संस्थागत विद्यालयको गुणस्तर कायम राख्न गाउँ शिक्षा समितिले जुनसुकै समयमा अनुगमन गर्न र निर्देशन दिन सक्नेछ । यसरी प्राप्त निर्देशन कार्यान्वयन गर्नु संस्थागत विद्यालयको अनिवार्य दायित्व हुनेछ ।

४१. अनुमति वा स्वीकृति रद्द गर्ने

कुनै संस्थागत विद्यालयले यस ऐनअन्तर्गत बनेको नियम विपरीतअन्य कुनै काम गरेमा शिक्षा समितिले त्यस्तो विद्यालयलाई प्रदान गरिएको अनुमति वा स्वीकृति रद्द गर्नसक्नेछ तर त्यसरी अनुमति वा स्वीकृति रद्द गर्नु अघि सम्बन्धित विद्यालयलाई आफ्नो सफाइ पेस गर्ने मौकाबाट बञ्चित गरिने छैन ।

परिच्छेद७

परीक्षा सञ्चालन तथा व्यवस्थापन

४२. आधारभूत तह उत्तीर्ण परीक्षा सञ्चालन तथा व्यवस्थापन

(१) आधारभूत तहका कक्षा ८ को अन्तिम तथा बाह्य परीक्षालाई गाउँ पालिकाको क्षेत्रभर मर्यादित व्यवस्थित तरीकाले एकरुपताका साथ सञ्चालन गर्न तपसिलको आधारभूत तह शिक्षा उत्तीर्ण परीक्षा सञ्चालन तथा व्यवस्थापन समिति रहनेछ :

(क) गाउँपालिकाको प्रमुख प्रशासकिय अधिकृत वा शिक्षा शाखा प्रमुख वा अधिकृत स्तरको कर्मचारी मध्येवाट शिक्षा समितिका संयोजकले तोकेको एक जना -संयोजक

(ख) सामुदायिक विद्यालयका आधारभूत तह (६—८) मध्येबाट एकजना प्रधानाध्यापक तथा शिक्षकमध्येबाट महिला सहित गाउ शिक्षा समितिवाट मनोनित दुई जना -सदस्य

(ग) संस्थागत विद्यालयका प्रधानाध्यापक वा संस्थापक मध्येबाट गाउ शिक्षा समितिवाट मनोनित १ जना -सदस्य

घ) गाउपालिका भित्रको स्थानीय प्रहरी प्रमुख वा प्रतिनिधि - सदस्य

(ङ) गाउँपालिका शिक्षा शाखाको प्रमुख वा अधिकृतस्तरको वा शाखाको अन्य कर्मचारी सदस्य—सचिव

(२ परीक्षा समितिले सम्बन्धित विषयका विशेषज्ञहरुलाई परीक्षा समितिको वैठकमा आमन्त्रण गर्नसक्नेछ ।

(३) मनोनित सदस्यहरुले पदीय आचरण पूरा नगरेमा जुनसुकै समयमा हटाउन सकिनेछ तर हटाउनुअघि निजलाई सफाइको मौकाबाट बञ्चित गरिनेछैन ।

(४) समितिको बैठक भत्ता गाउँ कार्यपालिकाको प्रचलित कानुन बमोजिम हुनेछ ।

५) मनोनित सदस्यहरुको कार्यकाल तीन वर्षको हुनेछ ।

परिच्छेद—८
विद्यालयलाई दिइने अनुदान, लेखा व्यवस्थापन, अनुगमन र नियमन

४३. विद्यालय विकास कोष

(१) प्रत्येक विद्यालयमा एउटा विद्यालय विकास कोष हुनेछ, जसमा देहाय बमोजिमका स्रोतबाट प्राप्त रकम सोही कोषमा दाखिला हुनेछ :

(क) नेपाल सरकार, प्रादेशिक सरकार र स्थानीय सरकारबाट प्राप्त अनुदान,

(ख) शुल्क तथा सहयोगबाट प्राप्त रकम,

(ग) चन्दा वा दान दातव्यबाट प्राप्त रकम, र

(घ) अन्य स्रोतबाट प्राप्त रकम ।

(२) उपदफा (१) बमोजिमको कोषको सञ्चालन र सामाजिक लेखा परीक्षण तोकिए बमोजिम हुनेछ ।

४४. अनुदानको व्यवस्था

(१) यो ऐन प्रारम्भ हुदाका बखत दिँदै आएको अनुदान रकममा कटौती नहुने गरी तोकिएको सूत्रको आधारमा गाउँ पालिकाले सामुदायिक विद्यालयलाई अनुदान दिनेछ तर कुनै विद्यालयले तोकिएको शैक्षिकस्तर कायम गर्न नसकेमा त्यस्ता विद्यालयलाई दिँदै आएको अनुदान रकम कटौती गर्न सकिनेछ ।

(२) सामुदायिक विद्यालयहरुलाई तोकिए बमोजिम अनुदान उपलब्ध गराउन सकिनेछ ।

४५. लेखा व्यवस्थापन

(१) सबै विद्यालयहरुले प्रचलित कानून अनुसारको ढाचामा आय व्ययको लेखा व्यवस्थापन गर्नुपर्ने छ ।

(२) विद्यालयको नियमित कारोबारको लेखा राख्न माध्यमिक विद्यालयका लागि प्रधानाध्यापक र कर्मचारी तथा आधारभूतका लागि प्रधानाध्यापक र लेखा शिक्षकका साथै प्राथमिक विद्यालयका प्रधानाध्यापक र विद्यालय व्यवस्थापन समिति अध्यक्षवाट खाता सञ्चालन गरी लेखा व्यवस्थापन गर्नुपर्नेछ ।

४६. लेखा परीक्षण तथा सामाजिक परीक्षण

(१) सबै विद्यालयहरुले नियमित रुपमा आर्थिक वर्ष समाप्त भएको पहिलो चौमासिक भित्र गाउकार्यपालिकामा दर्ता वा सुचिकृत भएका रजिष्टर्ड लेखा परीक्षकबाट लेखा परीक्षण गराउनुपर्नेछ ।

(२) लेखा परीक्षण प्रतिवेदन लेखा परीक्षण समाप्त भएको १५ दिन भित्र गाउँ शिक्षा समिति मार्फत गाउँपालिकामा पेस गर्नुपर्नेछ ।

(३) प्रत्येक वर्ष विद्यालयले सामाजिक परीक्षण गरी विद्यालयको आय व्यय, शैक्षिक उपलब्धी, विद्यालयको आन्तरिक गतिविधि, पारदर्शिता तथा जवाफदेहिताको अवस्था र आगामी कार्ययोजना सामाजिक परीक्षण मार्फत सार्वजनिक तथा अनुमोदन गर्नुपर्नेछ ।

४) विद्यालयले हरेक त्रैमासिक परीक्षाको नतिजासहित विद्यार्थीको शैक्षिक प्रगति प्रतिवेदन अभिभावक समक्ष पेस गरी पृष्ठपोषण लिनुपर्नेछ ।

५) गाउकार्यापालिकामा रहेको आन्तरिक लेखा परिक्षण शाखाले पालिका भित्रका सम्पूर्ण सामुदायिक बिधालयहरुको आन्तरिक लेखापरीक्षण गर्नेछ |

६) लेखा परिक्षण तथा सामाजिक परिक्षण गराई पारदर्शिता कायम गर्ने गराउने भूमिका निर्वाह गर्ने गराउने दायित्व शिक्षा शाखाको हुनेछ |

४७. छात्रवृत्तिको व्यवस्था गर्न सक्ने

गाउँपालिकाले विद्यालयमा भर्ना हुने विद्यार्थीलाई तोकिएबमोजिम छात्रवृत्तिको व्यवस्था गर्नसक्नेछ ।

४८. शुल्क तथा सहयोगबाट प्राप्त रकम

(१) निःशुल्क शिक्षा घोषणा गरेको विद्यालय शिक्षाका लागि सामुदायिक विद्यालयले विद्यार्थीको नाममा कुनै किसिमको शुल्क लिन पाउनेछैन ।

(२) उपदफा (१) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भएतापनि कुनै अभिभावकले विद्यालयको विकासका लागि आफ्नो इच्छाले दिएको दान, उपहार, चन्दा वा सहयोग सामुदायिक लिन सक्नेछ । यसका साथै कुनै अभिभावकले आफ्नो राजिखुशिले आफ्नो सन्ततिका लागि शिक्षण शुल्क, खेलकुद् शुल्क, मनोपरामर्श शुल्क, परीक्षा शुल्क लगायत अन्य शुल्कहरु दिन ईच्छा गरेमा विद्यालय विकास शुल्कको रूपमा लिन सक्नेछ तर त्यस्तो शुल्कको सदुपयोगको सुनिश्चितता गरिनेछ ।

३)सबै बालबालिकालाई आधारभूत तहसम्मको शिक्षा अनिवार्य र निःशुल्क तथा माध्यमिक तहसम्म निःशुल्क शिक्षा प्रदान गर्नका लागि गाउँपालिकाले आवश्यक स्रोतको व्यवस्था गर्नेछ ।

(४) उपदफा (१) बमोजिम निःशुल्क शिक्षा घोषणा गरेको विद्यालय शिक्षा बाहेकको अन्य विद्यालय शिक्षामा अध्ययन गर्ने विद्यार्थीसग लिइने शुल्क तोकिएको आधारमा निर्धारण गरिनेछ ।

(५) विद्यालयले विद्यार्थीलाई कुनै कक्षामा भर्ना गर्दा एकपटक भर्ना शुल्क लिइसकेपछि पुनः सोही कक्षाको अर्को विद्यालयमा कुनै किसिमको शुल्क लिन पाइनेछैन ।

(६) विद्यालयले विद्यालयको भौतिक संरचना निर्माण गर्नका लागि विद्यार्थीसग कुनै किसिमको शुल्क लिन पाउनेछैन ।

(७) संस्थागत विद्यालयले विद्यार्थी सग लिन पाउने शुल्क तोकिएको अधिकारीबाट स्वीकृत गराई निर्धारण गर्नुपर्नेछ । त्यसरी शुल्क निर्धारण सम्बन्धमा स्वीकृति दिदा तोकिएको अधिकारीले विद्यालयले उपलब्ध गराएको सुविधाको आधारमा दिनेछ ।

(८)कुनै सामुदायिक विद्यालयले यस ऐन विपरीत विद्यार्थीसग कुनै शुल्क लिएमा तोकिएको अधिकारीले त्यस्तो शुल्क सम्बन्धित विद्यार्थीलाई फिर्ता गर्न लगाउनुपर्नेछ। तर सामुदायिक विद्यालयको विकासका लागि सहयोग गर्न चाहेमा सहयोग शुल्क लिनसकिने छ ।

(९) विद्यालय वृहत्तर विकासका लागि विद्यालय अविभावक हातेमालो/विद्यालय शैक्षिक सुधारका लागि कार्यक्रम ल्याई विद्यालय अविभावकको सहमतिमा विद्यालय सहयोग रकम लिन सकिने ।

(१०) यस ऐन विपरीत शुल्क लिने विद्यालयलाई तोकिएको अधिकारीले जरिवाना गर्नसक्नेछ ।

४९. विद्यालयलाई छुट र सुविधा

(१) प्रचलित कानुनमा जुनसुकै कुरा लेखिएको भएतापनि सामुदायिक विद्यालय र शैक्षिक गुठीका रूपमा सञ्चालित संस्थागत विद्यालयको नाममा जुनसुकै लिखत पारित गर्दा रजिष्ट्रेसन दस्तुर लाग्नेछैन ।

(२) उपदफा (१) मा लेखिएदेखि बाहेक अन्य विद्यालयको नाममा कुनै लिखत पारित गर्दा स्थानीय सरकारले तोकिएको आधारमा रजिष्ट्रेसन दस्तुर छुट दिनसक्नेछ ।

(३) सामुदायिक विद्यालय र शैक्षिक गुठीका रूपमा सञ्चालित संस्थागत विद्यालयलाई दिइने अन्य छुट र सुविधा तोकिए बमोजिम हुनेछ ।

परिच्छेद ९
प्राविधिक तथा व्यवसायिक शिक्षा

५०. गाउँपालिका क्षेत्रमा सञ्चालित सामुदायिक विद्यालयमा प्राविधिक तथा व्यवसायिक शिक्षाका निर्धारित विषय अध्यापन गराउन सकिनेछ । यस्ता विद्यालयको सञ्चालनका लागि गाउँपालिकाले सम्भाव्यता अध्ययन, विद्यालयलाई थप सुविधा प्रदान र आवश्यक स्रोत पहिचान र परिचालन गर्न सक्नेछ । गाउँपालिकाले प्राविधिक विषयको कक्षा सञ्चालनका लागि अनुमति दिंदा वडामा तोकिएको मापदण्ड वमोजिम नदोरिने गरी विषय सिफारिस गर्नेछ । सामुदायिक विद्यालयमा प्राविधिक कक्षाका लागि चाहिने शिक्षक कर्मचारी व्यवस्थापन गर्ने प्रयास गरिनेछ ।

(१) यस सम्बन्धी अन्य व्यवस्था तोकिए बमोजिम हुनेछ ।

(२) प्राविधिक शिक्षा तथा व्यावसायिक शिक्षा संचालन प्रक्रिया तोकिएको मापदण्ड वमोजिम हुनेछ ।

परिच्छेद १०
विविध

५१ विद्यालयको विनियम

(१) यो ऐन र प्रचलित कानूनको अधीनमा रही प्रत्येक सामुदायिक तथा संस्थागत विद्यालयले विद्यालयको लक्ष्य, मूल्य मान्यता, सञ्चालन प्रक्रिया लगायतका अन्य सान्दर्भिक विषयवस्तु समावेश गरिएको विनियम अभिभावक सभाबाट पारित गराई लागू गर्नुपर्नेछ ।

(२) अभिभावक सभाले विनियम आवश्यकता अनुसार संसोधन गर्नसक्नेछ ।

(३) विनियम अनुसार विद्यालय सञ्चालन गर्नु व्यवस्थापन समिति, प्रधानाध्यापकलगायत अन्य सबैको कर्तव्य हुनेछ ।

(४) अद्यावधिक विधानको प्रतिलिपि पारित भएको मितिबाट सात दिन भित्र व्यवस्थापन समितिले गाउँपालिकामा पेस गर्नुपर्नेछ ।

(५) विद्यालयको विधान सार्वजनिक दस्तावेज हुनेछ र सो जो कोहीले पनि हेर्न पाउनुपर्नेछ ।

५२. गाउँपालिकाले निर्देशन दिनसक्नेः

(१) गाउँपालिकाले तोकिएको क्षेत्रसग सम्बन्धित आवश्यक निर्देशनहरु विद्यालय व्यवस्थापन समितिलाई दिनसक्नेछ ।

(२)उपदफा (१)बमोजिम दिइएको निर्देशनको पालना गर्नु विद्यालय व्यवस्थापन समितिको कर्तव्य हुनेछ ।

५३. विद्यालयलाई सुरक्षित क्षेत्रको रुपमा कायम गर्नुपर्नेः

(१) विद्यालयमा स्वतन्त्र र भयरहित रुपमा अध्ययन, अध्यापन गर्ने वातावरण सिर्जनागर्न तथा विद्यालयभित्र कुनैपनि किसिमको अवाञ्छित क्रियाकलाप हुन नदिने गरी विद्यालयलाई सुरक्षित क्षेत्र कायम गर्नुपर्नेछ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम सुरक्षित क्षेत्र कायम गर्दा विद्यालयले पालना गर्नुपर्ने सर्त तथा मापदण्ड तोकिए बमोजिम हुनेछ ।

५४. विधार्थी भर्ना सम्वन्धी व्यवस्था

सामुदायिक विद्यालयहरुले आफ्नो सेवाक्षेत्र भित्रका वालवालिकाहरुलाई अनिवार्यरुपमा विद्यालयमा भर्ना गर्नुपर्नेछ ।

५५. बालबालिकालाई निष्काशन गर्न, शारीरिक वा मानसिक दुव्र्यवहार गर्न नहुने

(१) कुनै पनि बालबालिकालाई विद्यालयबाट निष्काशन गर्न पाइनेछैन ।

(२) विद्यालयमा अध्ययनरत बालबालिकालाई शारीरिक, मानसिक यातना दिन वा दुव्र्यवहार गर्न पाइनेछैन ।

५६. शैक्षिक परामर्श सेवा, विदेशी शैक्षिक कार्यक्रम वा शिक्षण कोर्स सञ्चालन

(१) कसैले पनि यस ऐनबमोजिम अनुमति नलिई शैक्षिक परामर्श सेवा, ब्रिज कोर्स, भाषा शिक्षण कक्षा वा पूर्वतयारी कक्षा वा विदेशी मुलुकमा सञ्चालित कुनै शैक्षिक कार्यक्रम वा वैदेशिक शैक्षिक मेला, प्रदर्शनी सञ्चालन गर्न पाउनेछैन ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम शैक्षिक कार्यक्रम, शैक्षिक परामर्श सेवा, ब्रिज कोर्स, भाषा शिक्षण कक्षा वा पूर्व तयारी कक्षा वा विदेशी मुलुकमा सञ्चालित कुनै शैक्षिक कार्यक्रम सञ्चालन गर्न अनुमति लिनेसम्बन्धी व्यवस्था तोकिएबमोजिम हुनेछ ।

५७.गाउँपालिकाले शैक्षिक गुणस्तर मापन र एकरुपताका लागि कक्षा ५ को वार्षिक परीक्षा लगायत अन्य कक्षाको परीक्षा लिई स्तरमापन गर्नसक्नेछ ।

५८.प्रगति विवरण बुझाउनु पर्ने

संस्थागत विद्यालयले प्रत्येक वर्ष तोकिए बमोजिमका विवरणसहितको प्रगति विवरण वडा शिक्षा समिति र गाउँ शिक्षा समितिमा बुझाउनु पर्नेछ ।

५९. शिक्षा विकास कोष

(१) गाउँपालिकाले आफ्नो क्षेत्रभित्र बसोवास गर्ने अति विपन्न, प्राकृतिक प्रकोप पीडित, अशक्त र असहाय बालबालिकाको शैक्षिक अवसर बृद्धि गर्न तथा उत्कृष्ट विद्यार्थी, शिक्षक, कर्मचारी वा शिक्षा प्रेमीलाई पुरस्कृत गर्न गाउँ शिक्षा विकास कोष स्थापना गरिनेछ ।

(२) कोषमा देहायबमोजिमको रकम रहन सक्नेछ ः

(क) संघीय सरकार, प्रादेशिक सरकार र स्थानीय सरकारबाट प्राप्त अनुदान,

(ख) सहयोगबाट प्राप्त रकम,

(ग) चन्दा वा दान दातव्यबाट प्राप्त रकम,

(घ) अन्य स्रोतबाट प्राप्त रकम ।

(३) कोषको सञ्चालन समितिमा गाउँ पालिका अध्यक्ष, प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत, गाउँ शिक्षा समितिले तोकेको स्थानीय शिक्षाविद् तथा शिक्षा शाखा प्रमुख रहेको समितिबाट हुनेछ ।

६०. दण्ड सजाय

(१) कसैले विद्यालयको सम्पत्ति हिनामिना वा नोक्सान गरेमा त्यस्ता व्यक्तिलाई मुद्दा हेर्ने अधिकारी वा न्यायिक समितिले बिगो असुल गरी बिगोबमोजिम जरिवाना गर्न सक्नेछ ।

(२) कसैले देहायका कार्य गरेमा, गर्न लगाएमा वा सो कार्य गर्न सहयोग पुरयाएमा त्यस्तो व्यक्तिलाई कसुरको मात्रा हेरी कानुनले तोकेबमोजिम सजाय हुनेछ ।

(क) प्रश्नपत्रको गोपनीयता भङ्ग गरेमा,

(ख) उत्तरपुस्तिका परीक्षण गर्दा लापरबाही वा गैरजिम्मेवारपूर्ण कार्यगरेमा,

(ग) परीक्षा केन्द्रसग सम्बन्धित पदाधिकारीको स्वीकृति बेगर प्रवेश गर्न प्रयत्न गरेमा वा प्रवेश गरेमा वा परीक्षा केन्द्र नियन्त्रणमालिई अमर्यादित कार्य गरेमा,

(घ) परीक्षाफल प्रकाशनमा अनियमितता गरेमा,

(ङ) अरूको तर्फबाट परीक्षा दिएमा,

(च) परीक्षाको मर्यादा भङ्ग हुने अन्य कुनै कार्य गरेमा,

(छ) विद्यार्थी भर्ना गर्दा दान, उपहार वा कुनै रकम लिएमा,

(ज) अनुमति नलिई मन्टेश्वरी कक्षा, कुनै शैक्षिक कार्यक्रम, शैक्षिक परामर्शसेवा, ब्रिज कोर्स, ट्युसन, कोचि" सेन्टर, कम्प्युटर, भाषा शिक्षण कक्षा तथा पूर्व तयारी कक्षा सञ्चालन गरेमा,

(झ) कानून विपरीतको अन्य कार्य गरेमा ।

(३) कानूनबमोजिमको कसुरको सम्बन्धमा विद्यालयको कुनै शिक्षक वा कर्मचारी उपर मुद्दा हेर्ने अधिकारी वा जिल्ला अदालतमा मुद्दा दायर भएमा त्यस्तो शिक्षक वा कर्मचारी त्यसरी मुद्दा दायर भएको मितिदेखि मुद्दाको टुङ्गो नलागेसम्म निलम्बन हुनेछ र सो शिक्षक वा कर्मचारी अदालतबाट कसूरदार ठहरिएमा निजलाई यस ऐनबमोजिम विभागीय सजाय गरिनेछ ।

६१. पुनरावेदनः तोकिएको अधिकारीले गरेको सजायको आदेशउपर कानुनबमोजिम पुनरावेदन लाग्नेछ ।

६२. विदा सम्बन्धमा

हिउदे र वर्षे गरी ४५ दिनको विदा शिक्षा शाखाले सिफारिस गरेपछी शिक्षा समितिले निर्धारण गरे बमोजिम हुनेछ, अन्य विदाहरूको निर्धारण संघीय शिक्षा ऐन र नियमावलि २०५९ अनुसारनै हुनेछ ।

६३. नियम बनाउने अधिकार

(१) यस ऐनको उद्देश्य कार्यान्वयन गर्न गाउँपालिकाले आवश्यक शिक्षा नियमावली, निर्देशिका, कार्यविधि बनाउन सक्नेछ ।

६४. संक्रमणकालीन व्यवस्था

(१) यस ऐनले तोकिए बमोजिम हुने भनी व्यवस्था गरेको काम नियमावली नआउदासम्म गाउ कार्यपालिकाले गर्नसक्नेछ ।

(२) यो ऐन जारी भएपछि विद्यालयमा रिक्त रहेको दरबन्दीमा विज्ञापनको अनुमति गाउ शिक्षा समितिका सयोजकले दिन सक्नेछ ।

६५. बाधा अडकाउ फुकाउने अधिकार यस ऐनको उद्देश्य कार्यान्वयन गर्न कुनै बाधा—अड्काउ परेमा गाँउकार्यपालिकाले त्यस्तो बाधाअड्काउ हटाउन आदेश जारी गर्नसक्नेछ र त्यस्तो आदेश यसै ऐनमा भए सरह मानिनेछ

६६. विनियम कार्यविधि र निर्देशिका बनाई लागु गर्न सकिने

शैक्षिक सुधारका निम्ति देहाय बमोजिमका बिषयमा विनियम कार्यविधि निर्देशिका बनाई लागु गर्न सकिनेछः

(१) गाउपालिका प्रमुख असल शिक्षक प्रोत्साहन,

(२) गाउपालिका प्रमुख अनाथ एवम् सडक बालबालिका शैक्षिक सहयोग,

(३) गाउपालिका प्रमुख विपन्न समुदायका बालबालिकाका लागि शैक्षिक सहयोग एवम् दिवा खाजा,

(४) अनुदानमा आधारित विद्यालय सञ्चालन,

(५) नमुना विद्यालय छनोट र विकास,

(६) गरिवीको रेखामूनि रहेका परिवारका बालबालिकाका लागि शैक्षिक प्रोत्साहन,

(७) शिक्षक दरबन्दी व्यवस्थापन एवम् मिलान,

(८) विद्यार्थीका लागि सह तथा अतिरिक्त क्रियाकलाप सञ्चालन,

(९) शैक्षिक क्यालेन्डर तथा शैक्षिक पुस्तिका प्रकाशन,

(१०) भौचर प्रणालीमा आधारित शिक्षा,

(११) गाउँ शिक्षा परिषद् गठन,

(१२) पालिका प्रमुख गुणस्तरीय शिक्षाका लागि अनुदान,

(१३) अनिवार्य तथा निशुल्क शिक्षा कार्यान्वयन,

(१४) एक माध्यमिक विद्यालय एक संकायलाई प्रोत्साहन

(१५) विद्यार्थी संख्या अभिबृद्धि कार्यक्रम,

(१६) गाउपालिका प्रमुख अन्तरविद्यालय सहयोग कार्यक्रम,

(१७) विशेष शिक्षा विद्यालय संचालन

(१८) मन्टेश्वरी एवं चाइल्डकेयर सेन्टर संचालन

(१९) गाउपालिका प्रमुख शहिद तथा व्यपत्ता परिवारका वालवालिका विद्यार्थिहरुलाई शैक्षिक शुल्क लगाएत अन्य विषयमा सहयोग गर्ने

(२०) गाउपालिका प्रमुख छात्रवृद्धि प्रोत्साहान गर्ने

(२१) गाउपालिका प्रमुख उच्च शिक्षा प्रोत्साहन कार्यक्रम संचालन गर्ने ।

(२२) विविध

६७. बचाउ र लागू नहुने

(१) यो ऐन वा यस ऐन अन्तर्गत बनेका नियममा लेखिए जति कुरामा सोही बमोजिम र नलेखिएको कुरामा प्रचलित कानुन बमोजिम हुनेछ ।

(२) यस ऐनमा लेखिएको कुनै कुराले पनि विद्यालयको सम्पत्ति हिनामिना गरेको कसुरमा भ्रष्टाचार निवारण ऐन, २०५९ अन्तर्गत कारवाही चलाउन बाधा पर्ने छैन ।

(३)संविधान र हाल प्रचलनमा रहेको शिक्षा ऐन २०२८ सग बाझिएको यस ऐनका दफा तथा उपदफाहरु बाझिएको हदसम्म स्वतः निस्क्रिय हुनेछ ।

(४) यस अघि कानुन बमोजिम नियुक्त शिक्षक कर्मचारीलाई नेपाल सरकारले दिदै आएको सुविधामा कुनै किसिमको कटौति गरिने छैन तर यस व्यवस्थाले कानुनबमोजिम दण्ड, सजाय र कारवाही गर्न बाधा पर्नेछैन

६८. गाउँपालिका शिक्षा ऐन २०७९ को संशोधन बढैयाताल गाउँसभाको बहुमतबाट गर्न सकिनेछ

हिमालय त्रिपाठी

बढैयाताल गाउँपालिका अध्यक्ष

मिति : २०७९/१०/११